

EVANG. EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 „
Negyed évre 1 frt 30 kr.
Egy szám ára 12 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

VERES JÓZSEF.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 8 frt
Fél oldal . . . 4 „
Negyed oldal . . . 2 „
Ennél kisebb . . . 1 „
Bélyeg külön 30 kr.

Jelentés

a soproni evang. gyülekezetben gyakorlatba veendő belmísióra vonatkozólag.

(Folytatás.)

II. A szegényügy.

A szegények és nyomorral küzködők testi és lelki gyámolítása a keresztény egyháznak kezdet-től fogva egyik főgondját képezte s e tekintetben a soproni gyülekezet kiváló helyet foglal el; amennyiben csupán a szegények segélyezésére tett kegyes alapítványokból évenként különböző napokon mintegy 2200 frtot oszt ki e gyülekezet szegényei között s ezen felül az egyes vagyonosabb jöltevők által időközönként részint készpénzben, részint tüzelő fában s ruhaneműekben a szegényügyi bizottság rendelkezésére bocsátott adományok összege fölmegy átlag 200 frtra; úgy hogy a karácsonyfa — nőegylet, árvaház, kisdedóvoda javára évenként egyesektől begyűlt s szegény gyermekek felruházására fordított összegeket is figyelembe véve (az árvaház és kisdedóvoda rendes évi — közel öt ezer forintnyi — kiadása nélkül) a kizárólag evang. forrásból eredő évi segélyezés a 3000 frtot jóval felülhaladja. Ide nem számítva a gyülekezeti, ifjúsági- és női gyámintézet évi gyűjtését, az evang. testvéregyesület és diakonissza intézet áldásos működését, sem pedig a városi interconfessionális jótékony nőegylet, városi alapítványok, egyes társaskörök, szegényapolda, népkonyha, kórház s egyéb jótékony társulatok tetemes adományait, melyekben a mi gyülekezetünk szegényei is részesülnek.

Szeretnék e helyen gyülekezetünk kebelében fennálló különféle jótékonyági intézetekről, nevezetesen a magyarhoni evang. egyházainkban eddig még alig ismert s kellőképp nem méltányolt „diakonissza” és úgynevezett „testvér egye-

sületről” bővebben is megemlíkezni; és pedig — anannak terjedelmes és kimerítő évi jelentése amúgy is nyomtatásban közkezen forogván, főképen az utóbbiról mely gyülekezetünkben egyik lelkész elnöklete alatt immár közel félszázad óta folytatja áldásos munkálkodását s 90 krnyi csekély évi tagsági-díj mellett szegény sorsu családjaink számára betegség esetén ingyenes orvosi segélyt, ingyen orvosságot és betegkosztot s újabban a diakonisszák közbejöttével, amennyire lehetséges, szakszerű ápolást is rendel s elhalálozott tagjait tisztességes eltakarítatásban részesíti; s melynek a lefolyt évben is 3712 tagja volt; 5808 orvosi rendelvényt s 501 adag betegkosztot fizetett ki és 87 elhunytak temetési költségeit fedezte; mely egyesület tehát ép a gyülekezet szegény és legszegényebb sorsú tagjait kapcsolja szorosán az egyházhoz. Mindez azonban jelen előterjesztésünk keretén kívül esvén, hogy túl hosszadalmasak ne legyünk, ezúttal csupán a fentebb említett gyülekezeti alapítványok mikénti kiosztására kívánjuk figyelmünket fordítani; annál is inkább, mert a többi czélszerűen kezelt és áldásosnak bizonyult jótékonyági intézkedések bírálgatásába bocsátkozni sem jogunk, sem okunk nincsen. A gyülekezeti szegényügyi bizottság által gyakorolt módszert azonban méltán kifogásolhatjuk. A bizottság ugyanis az alapítványokban megjelölt napokon az esedékes segélyösszegeket az ülésterem ajtajában összesereglett — akárhányszor szerénytelen tolakodó szegények, illetőleg koldusok között 1—2 frtos, sőt akárhány esetben 50 kros s néha még kisebb adományösszegekben osztja ki, mi által az illetőkön segítve nincsen, mert a nyert csekélységből még egy napi szükségleteiket is alig fedezhetik. A szemérmes és segélyre valóban rászoruló szegények pedig ilyformán a jótékonyaságból majdnem teljesen kizáratnak.

A szegényügy, mint a lekipásztorkodásnak egyik igen fontos ága, gyülekezetünkben oly formán volna rendezendő, hogy az a lelkészek kezében összpontosíttassék és pedig következőképen:

A szegényügyi bizottság a gyülekezeti szabályzat értelmében megalakul, még pedig a lelkészi kar javaslatának meghallgatása mellett oly hitbuzgó és a szegényügy iránt érdeklődő conventi tagokból, akik a város különböző utcáiban lakván, a körülöttük élő szegények és ügyefogyottak viszonyai felől határozott és megbízható értesítést nyújthatnak.

A szegényügyi bizottságnak ne — mint eddig — világi, hanem mindenkor lelkész elnöke legyen, mint egykor a gyülekezet áldott emlékeztető lelkészének Wagnernek idejében volt s csupán a másodelnök választassék a világi tagok sorából, az ügykezelés az egyházi elnök kezében összpontosulván; annál is inkább, mert több szegényügyi alapítvány a segélykiosztással határozottan a lelkészt bizza meg. A lelkész előtt bizonyára nagyobb bizalommal tárja fel szomorú helyzetét a szemérmes szegény; a lelkésznek legjobban kell ismernie a gyülekezet szegényeit s így alaposabban indokolt segélyezési javaslattal léphet a szegényügyi bizottság elé. A szegényügyi bizottság ülésein a lelkészek lehetőleg minden alkalommal mindhárman jelen legyenek.

A szegényügyi bizottság az eddig szokásos és a segélypénzeket szétforgácsoló eljárás helyett elvül tűzi ki maga elé, hogy kevesebb egyént, de nagyobb összeggel, legalább is egyenként 5 frttal kíván segélyezni, hogy ilyformán a valódi szegények ne csupán a koldusalamizsnát, hanem lakbér, élelmiszer, ruházat, szóval égető szükségletük fedezésére számottevő fedezetet nyerjenek.

Kivánatos, hogy nagy szükség esetében az illető szegényügyi bizottsági tag, vagy a szegényeket látogató lelkész előterjesztésére az elnökség azonnali segélyt is utalványozhasson, a legközelebb tartandó ülés jóváhagyásának reményében.

Ha a lelkész a nyomorultak körében megjelenvén, nem csupán az ige malasztjával táplálhatja a szerencsétleneket, hanem nekik anyagi vigaszt is ígérhet és nyújthat, — ez által ama sors üldözötte, szánandó hitrokonok szívét sokkal biztosabban megnyerheti az egyháznak és azoknak kunyhóiban is sokkal hathatósan építheti istenországát. Az inséggel küzdő szegényeket mi sem fűzi oly szorososan a gyülekezethez s vezeti oly bizto-

san Istenhez, mint az a tudat s tapasztalás, hogy hitrokonaik nem hagyják őket nyomorúságukban elveszni.

Az ülésterem ajtajában megjelenni szokott koldusok helyett pedig csupán a testvéregyesületi évi befizetés (személyenként évi 90 kr.) volna teljesítendő s a fent megjelölt segélyezések után netán még fennmaradó pénzösszeg köztük kiosztandó.

Ilyformán a szegények segélyezéséből a gyülekezetre valóban áldás háramlanék, a lelkészek pedig a hivek legalsóbb rétegeiben is hathatósan gyakorolhatnák a lekipásztorkodást s a rájuk bízott és elveszni nem engedett lelkekről egykor sokkal könnyebben adhatnának számot Isten előtt.

Ez pedig megtörténhetnék, ha a gyülekezeti elnökség jó eleve informáltatván, a szegényügyi bizottságnak ilyképen megalakításáról gondoskodnék. (Már megtörtént)

Ohajtandó volna továbbá, hogy a gyámintézetű nőegylet a távoli hitrokonok segélyezése mellett egyszersmind a helybeli szegények gyámolításában is a szegényügyi bizottságnak tevékeny munkatársául szegődnek s áldásos működését gyülekezeti szegényeinkre is kiterjesztené, anélkül azonban, hogy ez által a városi nőegyletet üdvös munkájában legkevésbé is megzavarná.

Ugyancsak a szegényügygyel kapcsolatban kívánatosnak tartjuk, hogy — miként jelenleg, úgy jövőben is — ez árvaházi bizottságnak elnöke mindenkor lelkész legyen.

A helybeli városi szegényápolóra (keresetképtelen aggok menhelye) vonatkozólag megemlítjük, hogy az ottani evang. vallású öregeknek nem csupán évenként kétszer, még pedig az ádventi és nagyheti napokban tartunk, ott künn az ápolói épület evang. imaházában úrvacsoraosztással egybekötött külön rendes isteni tiszteletet, hanem ezenkívül is időnként többször, főképen a téli hónapokban, megjelenünk körükben, délelti áhítatosság végzése céljából.

III. Evang. legényegylet.

Hogy az iskolából kikerült s a mai társadalmi élet romlott levegőjében mindennemű káros befolyásnak, socialismusnak, korhelységnek, erkölcsi eldurvulásnak s a vallástalanság veszedelmének kitétt tapasztalatlan serdülő ifjúság lelki vezetéséről, a hitbuzgóságban s egyházas, érzü-

letben való megszilárdításáról okvetlen gondoskodnunk kell. azt látjuk és érezzük mindnyájan. De nehéz megtalálni azt a módot és eszközt, melylyel e szép és magasztos cél elérhetnénk s a fiatal férfinemzedéket, különösen a gazda-polgár és szőlőműves vagy napszámos ifjakat, továbbá a kereskedő- és iparos segédeket józan erkölcsösségre, isteni félelemre szoktathatnánk s mind szorosabban a gyülekezethez fűzhetnénk.

Vallásos estélyeket, felolvasásokat, kegyességi gyakorlatokat egyelőre hiába rendeznénk, mert azokra éppen azon ifjak nem jönnek el, akiket az egyház és istenországa számára megnyerni óhajtánánk, akik templomba nem járnak s lelki-üdvösségük munkálását fölöslegesnek tartják. S kétes, hogy az ily nagy fáradsággal járó vasárnap délutáni előadások még a szelidebb erkölcsű ifjakra is gyakorolhatnának-e tartósabban és állandóan vonzó erőt? Nem maradnának-e lassanként azok is el s nem szűnnék-e meg magától az ily kezdeményezés, mint az már Sopronban évekkel előbb is történt, midőn a lelkészek ez irányú jóakarata a közöny és részvégtlenség miatt hajtörést szenvedett? Ép úgy, mint Veres József, akkori magyar hitszónok által a magyar cselédség és iparos segédek számára megkezdett vasárnap-délutáni áhítatosság csupán két ízben tartathatott meg, harmadik vasárnap már teljesen hiányzott a hallgatóság.

Nehéz, sőt mondhatnám legyőzhetetlen akadályt képez e tekintetben a kényelvűség s főleg azon körülmény, hogy az érdeklött ifjak három, sőt négy, egymással össze nem igen férő társadalmi osztályba tartoznak.

Hogy pedig ifjainkat mégis magunk körül csoportosíthassuk és az idegen káros befolyásoktól lehetőleg megóvjuk s mintegy szórakoztatva evangéliumi erényességre neveljük: ennék egyelőre egyetlen és legcélszerűbb módja az „evangelikus olvasó kör” mielőbbi életbe léptetése volna.

A lelkészi kar már három évvel ezelőtt, midőn erre vonatkozólag a kerülettől ministeri leirat folytán mi is felhívást vettünk, kidolgozta az evang. olvasókör alapszabály-tervezetét; de a zsinati törvények értelmében való szervezkedés és egyéb nagyfontosságú gyülekezeti ügyek miatt e kérdés a napirendről leesorult s az ige mind e mai napig testté nem lehetett.

Ha a gyülekezet a már kész alapszabályokat

elfogadná s a kör számára megjelölt helyiségeket följánlani hajlandó volna, ezen üdvös eszme megvalósítására a szükséges lépéseket azonnal megtehetnénk, annál is inkább, mert özvegy Munker A. K. úrnő fentemlített ily célú alapítványa folytán ezen egyesület immár 1200 frt alaptőkével is rendelkezik.

Az olvasókör alapszabályairól e helyen bővebben megemlékezni nem akarván, csupán annak jelzésére szoritkozunk, hogy e kör nem csupán az ifjaknak, hanem általában a gyülekezeti tagoknak érintkezési és társalgási gyűlhelye lenne. Első sorban igenis a fiatalságot vonná a maga körébe, de tagokul bizonyára a felnőttek és előkelők közül is sokakat megnyerve; s ilyformán a jobb módúak és műveltebb hitrokonok leereszkedő nyájassága, az alacsony sorsuaknak pedig tisztább, egészségesebb légkörbe való felemelkedése folytán egyrészt az összetartozandóság és testvéri szeretet ápolására, másrészt a különböző társadalmi osztályok közötti mély űr eltüntetésére hathatós befolyással lenne.

Hírlapok és hasznos könyvek olvasása, fontosabb gyülekezeti, egyházi és társadalmi kérdések felett folytatott eszmecsere, havonként legalább egyszer tartandó egyházas irányu tanulságos és építő felolvasás, vagy szabad előadás, a szükséghez képest német és magyar nyelven; időnként rendezendő ének- és szavalati estélyek, esetleg kisebb igényű színielőadások, töltenék ki a vasárnapi és ünnepnap estiétet.

A lelkészek itt gyakrabban érintkezhetnének a serdülő ifjúsággal; s úgy a tanítói, mint lyceumi s képezdei tanári karral kezét fogva, plántálhatnák át az evangéliomi szellemet s a tisztább erkölcsösséget a tőlünk eddig távol állott munkások szívébe.

Hogy pedig az olvasókör magasztos szent céljától el ne térjen s közönséges korcsmai vagy kávéházi színvonalra ne süllyedhessen, arról a lelkészelnök és a gyülekezet hitbuzgó tagjaiból alakítandó választmány fog gondot viselni.

A serdülő hajadonok lelki gondozására nézve a kezdet már megtörtént, amennyiben azokat krisztusi szellemben működő diakonisszáink szokták vasárnaponként és csütörtökön este 6—8 óráig, saját lakásukon maguk körül gyűjteni, mely alkalommal a fentebb említett özv. Kiss Károlyné úrnő által ajándékozott harmonium kísérete mellett (melyen nem csupán a nővérek, hanem akár-

hány hajadon is játszani képes) szent énekeket zengedeznek, a szentírásból, vagy egyéb épületes könyvből egyes szakaszokat olvasnak fel. S hogy fiatal lányainkra ezen vallásos összejövetelek minő vonzó erőt gyakorolnak, azt bizonyítja azon körülmény, hogy az egybegyűlékezők száma folyton szaporodik s a diakonisszák két szobás lakásában már-már alig férnek el, úgy hogy még a konyhát is megtöltik és többnyire a padlón kénytelenek ülni. Jól mondják erre vonatkozólag a diakonissza nővérek jelentésükben: „Ezen irányban teljesített munkálkodásunkon is nyilván Isten áldása nyugszik, mert a magot e fiatal lelkek is magukkal viszik az egyes házakba és szivekbe.“

Felmerült az a kérdés, hogy nem volna-e czélszerű ezen összejövetelek számára valamely iskolai tantermet vagy magát a vizsgatermet átengedni s az ott gyakoroltatni szokott épületes szórakozást s áhitatosságot rendszerbe hozni, előzetes program szerint megállapítani; — de féltő, hogy akkor a kedélyesség és bizalmasság eltűné, a vonzó erő is csökkenne.

Egyelőre tehát ez ügyben, míg maguk a diakonisszák nem lépnek elő javaslattal, intézkedés szüksége nem forog fenn.

(Folyt. köv.)

Nőideálok.

Jelen, megváltoztatott alakjában felolvasatott az 1897. márczius 6-ikán Pozsonyban tartott „protestáns estén.“

(Folyt. és vége.)

V.

Monika, Augustinus anyja,

a remény angyala.

„Egyedül hallgatta a tenger mormolását . . . tenger mormolását“ — a földközi tenger zúgását.

Egyedül! . . . Egyedül! . . .

Fia, a szellemes, a vidám ifjú messze-messze távozott . . . idegen földre . . . idegen országokba . . . s ő ott ül elhagyottan . . . magánosan Numidia partjainál . . . a tenger mellett, — — — imára kulcsolt kezekkel, égre emelt szemekkel, — vágyó pillantással . . .

Lelke előtt feltűnik a mult, feltűnik abban a legkedvesebb, fiának, Augustinusnak alakja!

Óh mint szerette ő ezen gyermekét! Mint imádkozott érette; — szerencsés fejlődéséért és megtéréseért! — Remény és kétely váltakoztak szívében. — Remény, — mert hiszen látta, tudta,

érezte, hogy fia az igazság után kutat, — hogy valami bizonyosat akar megfogni, a mi őt ez élet ellenmondásaiból, — ezen tömkelegből kivezetné és a megnyugvás révpartjára vinné. — Kétely között, mert hiszen tapasztalta, hogy fia rossz társaságba került s ki tudja most is kiknek körében mulat?

Avagy nem tapasztalta-e, hogy midőn őt még mint gyermeket a keresztyenség szent tanaira oktatta, mily kevés befolyást gyakoroltak anyai szerető intelmei, anyai szíve aggódó kérelmei fia tüzes, a nagyvilágba vágyó lelkére, nagyravágyására. Avagy nem tapasztalta-e, hogy a 17 éves ifjú, midőn Karthagóban a római klaszszikus irodalmat tanulmányozta, mily világias, test- és lélekölő örömekbe, élvezetekbe merült. Nem tapasztalta-e, nem látta-e, mily gúnyos arccal szólott a keresztyénségről, mely az ő mélységes titkokat kereső lelkének igen egyszerű volt?

Nem látta-e a levetséget arczán, midőn a manicheusoktól 9 évi tanulmány után, daczára annak, hogy azok azon kor új megváltóinak mondták magokat, csalódottan szakadt el?

Nem fájt-e a szíve, midőn féltett, óh igen féltett fia az akkori kor örvényébe, Róma hirhedt ölébe vetette magát? Nem sajgott-e lelke, midőn azt hallotta, hogy fia Rómában rhetor és e világnak, e világ eszméinek, e világ hiúságának él?

És mégis imádkozott, és mégis remélt! . . . Remélt, . . . remélt, pedig minden ellene látszott esküdni! Akkor, midőn istenét arra kérte: mentené meg fiát, vezesse őt szent lelkével a Krisztushoz, — akkor, éppen akkor ment az Rómába; — akkor, éppen akkor vetette az magát a pogányság ölébe. — Elveszettnek látszik, mert Róma akkor a világias, a pogány életmód, a tudós, a klaszszikus, de pogányosan erkölestelen életmód hazája.

Ime mennyit imádkozott, mennyit kérte az istent, hogy tartsa meg néki fiát és az mégis vesztébe rohant, talán már örökre is elveszett? . . .

385-ben, 31 éves korában ment fia Rómába és ő még mindig hasztalanul várja fiának megtérését, hasztalanul várja, hogy az a keresztyénségre, az ő, az anyja vallására térjen . . .

Most Milánóban van. Ott érzékies, világias örömeknek él . . . talán már végkép el is merült azokban . . . Talán már el is veszett? . . .

Azért olyan bensőséges, azért olyan mély, azért olyan szívből fakadó az ő imádsága, mert az aggódó, a legroszszabttól tartó, féltő anya imádsága az!

Imádkozik, . . . imádkozik és remél . . . 33 éve ez lelkének legfőbb tápláléka, 33 éve ez az ő legszentebb és legkedvesebb foglalkozása!

Azóta fia meg is nősült, sőt nagyanyává is tette anyját. Néki Monikának már egy fiú unokája is van. — Óh be szeretné látni! — De még inkább fiát! . . .

387-ben, jóval húsvét után volt, hogy egy végtelen boldogító hirt hallott; — fia megtért, — megkeresztelkedett!! A dicső Ambrózius püspök vette őt fel a keresztyénségbe 387 húsvétján.

— Istenem! Istenem! zokogá hálattel kebbellel, könnyekkel szemeiben, mégis meghallgattad kéréseimet! Mégis teljesítéd legforróbb óhajlásomat!

Igen! Igen!

Monika reménye beteljesült. Monika vágya teljesedésbe ment.

Jól mondotta később maga Augustinus, hogy Isten épen akkor hallgatta meg édes anyja kérését, mikor az már-már azt hitte, hogy teljesen elfordult tőle.

Nem lett-e belőle igazi keresztyén, nem lett-e belőle még püspök is szülőtte földjén, hazájában? Nem lett-e belőle egyike a legnagyobb egyházi atyáknak? — A legnagyobb keresztyén tudós, író, pap a maga korában?

Ime, miképen teljesült egy nemes, egy igaz, egy ájtatos, egy szerető keresztyén nő és anya reménye!

Nem mutat-e nekünk nagyszerű példát a Monika esete arra, hogy sohasem szabad letennünk az Isten jóságában, irgalmában, kegyelmében vetett hitről, reményről? — hogy reményünk, ha az erkölcsös, ha az isteni tartalmú, mindenkori teljesülhet!?

Nem mondhatjuk-e méltán Monikát, — Augustinus anyját, a remény angyalának. — a ki egy egész életen át remélt . . . remélt . . . és végül is látta reményeinek beteljesülése napját!?

Igen! — Igen! — Monika a remény angyala!

— Anyák, — az ő példája tanitson titeket reá, hogy ha gyermekeitek körül megtettétek azt, — a mit megtennetek kell, — az Isten meghallgatja kéréseiteket!

De, ha netalán nem úgy történnék, mint azt ti várjátok, . . . ne zúgolódjatok, — mert Monika 33 éven át hasztalan remélt, — de sohasem zúgolódott!!

VI.

Bóra Katalin, Luther neje,

a lemondás, a házi erények angyala.

Szülei elszegényedtek.

Mit használt, hogy nemesi családból származott, ha a nélkülözés mindennapos volt házukban?! — Sok minden kellett volna és sok minden hiányzott! — Minden nap egy-egy lemondást hozott! — Majd erről, majd arról kellett lemondania, — míg végül — azt kívánták tőle, hogy mondjon le egyszerre az egész világról.

Kicsiny gyermek volt még, midőn őt — látván, hogy nem neveltethetik úgy, mint kívánák,

beadták a Grimma melletti, úgynevezett nimptscheni kolostorba. — Apáczává lett!

Szülei kívánták és ő engedelmeskedett!

Még meg sem ismerhette az életet, — még reá sem mosolyogtak annak örömei, még meg sem izelte mézét, édességét, már is lemondott róla! — Lemondani, . . . lemondani! Könyyű azt csak elmondani! . . . De megtenni! . . . Ő megtette! . . .

A zárdában a sok lemondás közben is, a sok fárasztó, testi-lelki foglalkozás közben is deli szűzzé fejlett! — A sötét falak között is . . . fejlődött a virág!

Majd csodálatos dolgok történtek! — A sötét falak közé behatolt a nap világossága. — A dohos kolostori levegőt is felüdité a friss szellő, — mely a külvilágból hatolt belé . . .

Új lélek kelt az egész országban; megjelent ez nemsokára a zárdában is! A zárdai szüzek a szabadság szellemét látták benne! És nem csálódtak!

És a szabadság nemsokára csakugyan szemmel látható alakban jelent meg a kolostorban.

A reformáció elvei a kolostorok ellen is fordultak és a torgau városi tanácsos, Koppe Léárd, megjelent a zárdában, hogy kiszabadítsa onnan a szabadságra született lelkeket.

9 nemes kisasszonyt vitt el és átszállította őket a kétnapi járőföldre fekvő Wittenbergbe — s ott előkelő polgári házakban helyezte el őket. — Bóra Katalin is köztük volt!

Luther is gondoskodott róluk és a választófejedelemtől segílyt is kért számukra. — Ez 1523-ban történt.

A szüzek mind szépen kifejlett ifjú hajadonok voltak. — Bóra Katalin 24 éves!

Luther addig-addig ajánlgatta őket nemes, előkelő uraknak és polgároknak, tudósoknak és papoknak feleségül, — míg végül Bóra Katalin, kit kettőnek is ajánlott, kijelentette, hogy ő vagy Amsdorf, vagy Luther felesége lesz, — másé senkié! — Erre Luther szívében is gyors elhatározás kelt és 1523. jún. 13-dikán eljegyezte magának Bóra Katalint s az nap még egybe is kelt vele a városi jegyző Reichenbach házában. — Jún. 27-dikén azután megtartotta fényesen, sok barátai jelenlétében a lakodalmat.

Bóra Katalin, kit férjével a városi pap, Bugenhagen esketett s kinek esketésénél a reformáció anyyi nagy embere volt jelen, — még a nagy jogtudós dr. Apel jogtanár is az egyetemről, — türelemmel várt, — míg az jött, — kit ő nagy szívéért, nemes lelkéért, — fenkölt gondolkozásáért — végtelenül tisztelt, — imádatlalt szeretett.

És „a türelem rózsát terem!“ „Várt leány, — várat nyert!“ — Boldog, végtelenül boldog volt!

De Luther is gyakran tréfásan, gyakran komolyan rajzolván az ő Katáját. — boldog elégteliséggel, Isten iránti hálával ismeri el, mily angyalt kapott benne.

Igen. — angyal volt a Kata! Mert semmi más gondja nem volt, mint szeretett, imádott férjének az életet könnyebbé tenni. — Sok-sok vihar zúgott annak feje felett! — Jöttek a nélkülözések, jöttek veszedelmek, jöttek a szenvedések; — félreértés, gúny, gyűlölet nyilai fordultak Luther ellen; — életére törtek; — homlokán mély ráncokat, mély barázdákat vontak a gondok. az aggodalmak; — de a Kata lágy kezei. a Kata szeretetteljes lelke el-el simította azokat; — el-el borította a vész fellegeket a szeretet, a hűség, a mély bensőséges ragaszkodás szivárványszínű takarójával, — úgy, hogy férje a legnagyobb keserőségek közepette is az élet édességeit élvezte, a tövisek között is rózsákra akadt!

Kata hűsége a lemondás hűsége, az Isten akaratában való megnyugvás hűsége volt.

Mindenről lemondott. — mindenben megnyugodott, — csak férjét szolgálhassa. — csak annak lelkét deríthesse szeretetével! — — Pedig mi mindent kínált néki most az élet! — —

A választó fejedelem, annak családja s más nagy urak szeretete, kegye, — az akkor leghiresebb (világhírű) tudósok, — hercegek és fejedelmek hódolata férjével szemben, — ki a kor hőse volt, kit bálványozásig tiszteltek, szerettek hívei, barátai, — mily könnyen tehették volna néki unalmassá, kicsinynyé, a kicsiny családi fészket, — teherré a mindennapi apró, háziasszonyi gondokat, nyüggé a szaporodó gyermek-sereget; — nem, — nem, — ő megmaradt férje egyszerű, jámbor gondos és kevés mellettel megelégedő — Katájának.

Megnyugodott Isten akaratában! Úgy látta, hogy ezt a munkakört tűzte ki néki az Isten s ő hiven betöltötte azt!

Szebb képet nem is képzelhetünk magunknak annál, mely Luthert családja körében tünteti fel.

Az asztalnál ül Luther; czitera a kezében; — chorálra tanítja 3 fiát és egy leányát; — énekelnek. — Luther mellett ül Melanchton, a jó barát. — Szemben Lutherrel ül Katája, — szundikáló kis leánykájával ölében; — áhitattal, szeretettel néz férjére és gyermekeire. — Nem ő a főszemély, — ő csak jelen van — és az apai gond mellett az anyai szeretetet képviseli.

Azt teszi, a mit férje kíván, hiven és pontosan, nem kíván mást, mint hogy ezt tehesse jól; — megnyugszik, szeretettel nyugszik meg szerében!

Kell-e még mondanom, hogy Bóra Katalin a lemondás, a házi erények: a türelem, hűség és megnyugvás angyala? — —

VII.

Mária Dorottya,
a jótékonyság angyala.

Volt és pedig nem is olyan nagyon régen volt, — volt a mi magyar ev. egyházunknak Budapesten egy nagy-nagy papja. — Magyarországon úgy ismerték őt, azon név alatt: „az ország papja.“

Ezt a szép, ezt a kitüntető nevet pedig akkor és azért kapta, mert gyönyörű beszédével, a szív mélyéig ható imádságával be tudott hatolni még a legkeményebb szívbe is, — meg tudta indítani, le tudta bilincselni még a durva katonát is! . . . Történt, hogy az absolutismus idejében a magyar-honi evangélikusok egy gyűlést tartottak, — melyet azután az akkor túl a rendén gyanakodó és rendszerint erőszakoskodó budapesti rendőrség katonák által akart szétveretni. — Nos, — hát ezen alkalommal mondotta dr. Székács József azt a gyönyörű imádságot, — melylyel még az erőszakoskodó katonaság hatalmát is megállította, — úgy, — hogy az elállott az erőszak alkalmazásáról.

De különösen akkor hatott, midőn Berzsenyi Dánielnek sírkövet emelt a niklai temetőben (Somogyvármegye,) — mely ünnepségen az akkori magyar nemzet színe-java, — az akkori hazafiság központjai az 52 megye képviselői, — mind jelen voltak. — oly gyönyörű beszédet mondott, hogy az absolutismus alatt már-már elbágyadt magyar kebleket mind felmelegítette, a hitét veszteni kezdő magyart felélesztette, — a már-már szunynyadozni kezdő hazafiságot új lánggra lobbantotta: szóval a szivekig, a veséikig hatott, — s oly elragadtatást keltett, — oly lelkesültséget, hogy az akkori hercegprimás Bartakovich György ajkairól ellebbent a szó: „Székács — az ország papja!“ — És ime annak tekintette őt azóta mindenki! — Úgy tisztelte őt mindenki!

Azonban dr. Székács Józsefnek nagysága nem itt kezdődik. Már ekkor ő nagy, nagy volt. — úgy, hogy nem csodálkozhatunk rajta, hogy a bányakerületi püspöki, superintendensi diszszékbe ültették. — De ott kezdődik az ő nagysága, midőn a budapesti evangélikus egyházat, nevezetesen a budapesti magyar egyházat szervezni kezdette. — És főleg ott, midőn kivitte, hogy Budán, a várbán az evangélikusok templomot építettek!

A szegény evangélikusok, a királyi székhely mellett . . . az elnyomott evangélikusok a hatalom szomszédságában! . . .

Hogyan volt ez lehetséges? — Itt valami rendkívüli dolognak kellett történnie!

Igen is olyan történt!

Élt akkor a szigoruan római katolikus udvar körében egy buzgó evang. főhercegnő — egy igen-igen népszerű főhercegnek a neje —

A főherceg családja hagyományaihoz képest buzgó róm. katolikus volt, — a főhercegnő meg — ugyancsak családja hagyományaihoz képest — buzgó evangélikus.

Ez volt dr. Székács Józsefnek és a budapesti és főleg budai evangélikusoknak a nemtője.

Nem volt a szegény evangélikusoknak Budán temploma. De, hogy is lehetett volna, — ott az udvar közelében? Arról gondolkoztak, hogy építeni kellene egyet. — Igen, — de hol vegyenek hozzá telket, helyet? — Azután meg a templomba pap, kántor; — az egyháznak meg iskola is kell!! — Honnan teremtsék ezt elő?

Arról tanakodtak, hogy vesznek egy telket a várban. — De nem volt eladó. — Kérnek egyet! — De nem adtak! . . . Ez a nemtő azonban nem nyugodott és addig-addig fáradozott, míg kieszközlötte, hogy megkapták a helyet. — Most azonban ismét a pénz hiányzott az építéshez.

Megerőltették magokat a hivek, — de bár mennyire is erőlködtek, — annyit, — a mennyi kellett volna, — nem tudtak összehozni! Pedig az áldozatkészség forrása erősen buzgott ám!

Ekkor az a nemtő magához hívatta dr. Székács Józsefet és bebizonyította neki, hogy van pénz, — egy ismeretlen adakozó adott annyit, a mennyi talán — elég lesz!?

És dr. Székács József ámult, bámult, csodálkozott, — de a mit a fenséges asszony mondott, az csakugyan igaz volt! — Volt pénz és pedig elegendő! . . .

És felépült és sokáig állt (újabban más helyre tették át) a budai evangélikus templom, paplak és iskola — és a hivek csodálkoztak rajta, hogyan lett az lehetségessé? Azt sem hitték, hogy való. — Csak később tudták meg, hogy van az evangélikusoknak Budán, a várban. egy nemtője, a ki gondoskodott róla, hogy az ev. egyház Budán felvirulhasson, — felvirulhasson Budapesten is.

Azt sem tudták: mit, mennyit adott? Néme-lyek a helyen kívül, 20—30 ezer forintba számították a kegyes adományt s bizony zavarba jönnék én is, ha valaki egészen pontos számadatokat kívánna tőlem, — mert hiszen ezen nemtőnek egyik főfőjellemző vonása az volt, hogy nem kívánta, nem szerette, ha jótéteményeit kürtölik. — lapok útján híresztelik; — hiszen neki legnagyobb öröme épen abban tellett, — hogy segíthetett, hogy jót tehetett! — Nem kívánt ő ezért semmi világi jutalmat, dicsőséget, elismerést, magasztalást. Abban találta egyedüli jutalmát, hogy jót tett.

És ki volt ezen nemtő? — Nem más, hanem Mária Dorottya főhercegnő!

Nem mondhatjuk-e méltán, hogy ő a jótékony-ság angyala?!

Jót tesz; — leszáll, hogy jót tegyen; azután elrepül, — visszavonul. fel a magasba, hogy azt se tudják, ki volt az, kitől a jótétemény jó!?

Nem a legfenségesebb vonás-e ez még egy fenséges asszony jellemében is?

Ne tudja a balkezed, mit tesz a jobb kezed. Tégy jót és ne hirdesd!

Valóban azt kell erre mondanunk az üdvözítővel: „Eredj el és te is akképen cselekedjél!” (Luk. 10 v. 37.)

* * *

Ime bemutattam néhány női alakot a biblia s a kereszténység köréből, hogy bizonyítsam, hogy a nő, ha akar, tud lenni: jó anya és egyuttal a szabadság angyala; — tud szenvedni, mint a szenvedés angyala; — tud hinni, hitet ápolni, — hirdetni; — tud szeretni; — tud remélni és reményre tanítani; tud lemondani, tűrni; — tud hű lenni és megnyugodni s felemelkedhetik a magasba, mint mindezen erényeknek és jótékony-ságnak is angyala; — szóval tud: hatni, alkotni, gyarapítani; — tudja a családot, a hazát s az egyházat fényre deríteni; — tudja előkészíteni a jobb kort, mely után „buzgó imádság epedez, százezrek ajakán!”

Tettem pedig ezt itt is most azért, mert ezen mi munkánk is, a vallásos érzelm terjesztésére, fejlesztésére törekvő lelkesedésünk is csak akkor lesz igazán fogatos, igazán áldott, ha azt az emberiség nemtői, — a nők — a minden jóra képes nők is felkarolják és a magok kitűnő erejével támogatják!

Tőlük várjuk a szebb jövőt és várjuk bizton, — mert a mely szent ügy megnyerte a nőt, — megnyerte a jövőt! . . .

HÖRK JÓZSEF.

BELFÖLD.

A tiszántúli ev. ref. egyházkerület közgyűlése a szegény lelkészek segélyezése ügyében beadott indítványt azon meghagyással adta ki az egyházmegyéknek, hogy véleményüket már az őszi közgyűlésre terjesszék be. Több egyházmegye sürgette a lelkészi nyugdíjintézet felállítását is. Több egyházmegye azon indítványát, hogy az 1890. évi XXVI. t. cz. olyképpen módosítsák, hogy a tanítói korpótlékhoz az állam a prot. antonomia sérelme nélkül járuljon, a kerület szintén fölterjeszti a conventhez. A bihari egyházmegye azt indítványozta, hogy a kerület felső- és középiskoláiban, valamint leánynevelő-intézeteiben a lelkészek és tanítók gyermekei tandíjat ne fizessenek.

A szarvasi új templomot júl. 4-én óhajta az egyház fölszenteltetni, az új lelkészt pedig júl. 11-én beiktattatni; az istenisztelet magyar és tót nyelven fölváltva fog azon időtől kezdve tartatni.

A trencsini evang. egyházmegye Bucsek Mihály földmivest választotta meg felügyelővé.

Besztercebányán Sztehlo Gerő oláhpataki, Baltik Pál bothi és Liszkay János rimabrezói lelkészeket jelölték a lelkészi állomásra.

A debreczeni ev. ref. tanárok fizetését most rendezte a kerületi közgyűlés. Az akadémia theologiai, jog- és államtudományi és bölcsészeti szakában az alapfizetés 2000 frt, 400 frt lakpénz s 5 évenként öt ízben 200 frt korpótlék. A főgymnasiumban és a tanítóképzőn 1200, 1400, 1600, 1800 frtos alapfizetések, 400 frt lakbér és öt évenként öt ízben 200 frt korpótlék. A főgymnasiumi és tanítóképezdei tanárok fizetési fokozatba való besorozása a főgymnasiumi és tanítóképezdei igazgatói és középiskolai felügyelő meghallgatásával szolgálati időn kívül a szakképzettség, hivatali lelkiismeretesség és buzgóság, a tanításban felmutatott siker, a tanítási pályán szerzett érdem alapján a főiskolai igazgatótanács annak szervezéseig az egyházkerületi tanügyi bizottság által titkos szavazással történik.

Az iglói ág. h. ev. egyházgyülekezet pünkösdi hétfőjén ejtette meg a lelkészválasztást. A gyülekezet négy jelöltje: Taubinger Rezső bajai, Binder Jenő birdai, Sztehlo Gerő oláhpataki lelkész és Walsér Gyula dr. iglói segédlelkész közül. Beadott 204 szavazatból 151 esett Walsér Gyula dr-ra, a ki ily módon a szavazatok majdnem $\frac{3}{4}$ részével választatott meg iglói lelkésszé.

A tiszaföldvári ág. h. ev. egyház a múlt hó 24-én délelelőtt 11 órakor megható és lélekemelő ünnepet ült. Ekkor lőn átadva agg lelkipásztorának a királyi kitüntetés, a koronás aranyéremkereszt. Az ünnepség maga az egyház ünnepe lett volna, de annak lefolyása hű képét tárja elénk annak a köztiszteletnek, szeretetnek és becsülésnek, melyben az agg lelkész a község minden polgára előtt áll. Már maga az ünnep színhelye is nem a templom, hanem a község háza tanácsterme volt s az ünneplők sorában az ev. egyház presbyteriuma mellett ott láttuk a ref. és róm. kath. egyházak, s az izraelita hitközség, — továbbá az egyes körök és testületek képviselőit is és sokakat a hívek és lakosság közül, miért is az esperes úr igen találóan alkalmazhatta rá Petőfi szavait: „úgy (ha templomban folyt volna le) szentebb lett volna, de így magasztosabb.“ Vidékről a csanád-csongrádi egyházmegye esperesén Petrovics Soma szentesi lelkészen kívül Molecz Dániel a szentesi ev. egyház felügyelője és dr. Hajdú József országgyűlési képviselő vettek részt az ünnepélyen. Az érdemkeresztet a főispán megbízásából Busa Ákos főszolgabíró tűzte az ünnepelt mellére, rövid, de magvas beszédében kiemelve az agg férfiúnak nemes jellemét, melynél fogva őt hosszú életén át csak egy cél és pedig a manapság oly ritka ideális cél, a közzjó, egyházának és polgártársainak java vezérelte. Utánna Petrovics Soma vette át a

szót s I. Móz. XXXI., 10. alapján tartott igazán evangéliumi szellemű, alaki és tartalmi szépségekben egyaránt gazdag beszédet, gyönyörűen használva fel az alapige szavait: „Kiseb vagyok minden te jótéteményeidnél és igazságodnál, melyet cselekedtél a te szolgálóddal: mert egy pálczával mentem vala által a Jordán vizén, most pedig két seregem van.“ Erre az ünnepelt válasza következett, ki hálás szívvvel Istennek tulajdonítván az érdemet egy pár meleg szóban köszönte meg a nem keresett kitüntetést, Isten áldását kérve a koronás királyra és mindazokra, a kiknek szeretetéről és becsüléséről ez alkalommal oly jóleső érzéssel győződött meg.

A Luther-társaság kis bizottsága gyűlést tartván, a Melancthon életrajzára kitűzött pályadíjat Pethes János csurgói állami tanítóképezdei tanárnak ítélte oda. Szeberényi Lajos házaló által terjeszti Osaba környékén az evang. vallásos iratokat; 4 hónap alatt eladott 639 frt értékű 1440 darabot, ebből azonban csak 31 darab (milyen értékben?) a Luthertársaság kiadványa. Nos ennek oka is van?! az okot olyan frázisokkal, hogy ráfogás, félreismerés, gyanúsítás stb, nem szüntetheti meg a választmányt sem.

Áprilisi házasságok. A statisztikai hivatal Havi Közleményeinek legújabb füzeté szerint áprilisban Magyarországon 4348 házasságot kötöttek. Ha az idei év első négy hónapját együttesen tekintjük, a kötött házasságok száma, 53,888, jóval felülmúlja a tavalyi év ugyanezen időszakában kötöttek számát, 47,451-et. — A vegyes házasságok száma 651 volt, az összes házasságoknak 14 százaléka; ugyanaz az arány, mint márcziusban. Keresztény-zsidó házasság 26 volt, ebből 13 Budapesten, 15 esetben zsidó vőlegény vett nőül keresztény nőt, 11 esetben pedig keresztény vőlegény lépett házasságra zsidó nővel. Volt egy olyan eset is, hogy mohamedán férfi kötött házasságot zsidó nővel. A 651 vegyes házasság közül 112-nél kötöttek a házaseleket megegyezést a gyermekek vallása iránt, aránylag valamivel több esetben, mint az elmúlt hónapokban. Ötvenhét megegyezés az apa vallásának javára szól, 55 pedig az anyáéra. A megegyezés értelmében 5 házasságnál római katolikus, 7-nél görög keleti, 15-nél ágostai evangélikus, 27-nél evang. református, 1-nél unitárius és 1-nél zsidó vallásban fogják nevelni a gyermekeket. A keresztény-zsidó házasságok közül 11 esetben egyeztek meg a gyermekek vallására, ebből 10 a keresztény fél javára dől.

Dr. Duka Tivadar nyug. törzsorvos, a hazafiságaról és prot. hitbuzgóságáról ismert Londonban élő kitűnő hazánkfia múlt hó 15-iki kelettel az eperjesi collegiumi igazgatóválasztmányhoz következő levelet intézett: „Több idő óta foglalom lelkemben azon szilárd elhatározást, hogy hálásan megemlékezvén lefolyt tanuló éveimre, halálom

után örökösöm, az eperjesi collegiumnak, a hol tanultam, egy bizonyos összeget fizessenek ki, és pedig egy collegiumi ösztöndíj alapítására. A mostani körülmények alatt azonban célszerűbbnek mutatkozik, hogy az összeget, és pedig 2000 koronát, életemben adjam át rendeltetésének. Teszem azt tehát ezennel azon kérelemmel, hogy ez összeg Duka Tivadar-féle alapítvány czimén legyen elismerve s annak évi kamatja évenként felváltva egy-egy jogakadémiai, theologiai és főgymnásiumi jó magaviseletű és előmenetelű protestáns tanulónak kiadassék. Ha ennél fogva a Nagys. coll. igazgatóválasztmány ezen ajánlatomat elfogadni kegyeskedik: lépéseket teendek, hogy egy 1000 o. é. frtra vagyis 2000 koronára terjedő összeg a Nagys. igazgatóválasztmánynak dr. Szlávik Mátyás coll. igazgató úr útján folyó évi június hó 22-ikén rendelkezésére álljon. Hálás ajánlatomat teszem épen életkorom 72-ik évének fordulójára, de különösen azért, mivel azon a napon fogadott angol hazámnak leszen nagy örömmünnepe, melynek emlékéhez saját szülő hazámban én is szerény adománynyal hozzájárulni óhajtok. Ifjú koromnak viszontagságos élményei után, negyvenöt éve már, hogy Victoria Ő Felségének alattvalója lettem, orvosi tanulmányaimat itt végeztem, Keletindióban töltött sok évi szolgálatom folytán lehetővé tetetett, hogy az eperjesi Collegiumról is hálásan megemlékezhessem. Kiváló tisztelettel maradok a Nagys. colleg. igazgatóválasztmánynak készségeis hive: Dr. Duka Tivadar orvostudor, alezredesi ranggal nyugalmazott törzsorvos Bengáliában, a Magyar tud. Akademia I. tagja. London (55. Nevem Square S. W.) 1897. május 15-ikén. — Ez adományleveléhez nem kell commentár. A f. hó 3-ikán megtartott coll. végrehajtó bizottság máris lelkes és hálás éljenzésekkel vette a coll. igazgatónak Duka adományára vonatkozó jelentését. Az adományozóhoz méltó köszönetét és elismerését a f. hó 29-ikén megtartandó igazgató választmány fogja jegyzőkönyvbe igtatni s a jókedvű és nemeslelkű adakozóval közölni. *Szlávik Mátyás.*

Az alsónógrádi lelkesi értekezlet június hó 2-án tartatott meg Balassa-Gyarmaton, a püspöki irodában Wladár Miksa alesperes elnöklete alatt. A 22 tag közül 17-en jelentek meg. Az értekezleti folyó ügyek, könyvtár, pénztár stb. elintézése után főképp három kérdés foglalkoztatta a testület figyelmét: az egytetemes papi nyugdíjintézet, az 1848. évi XX. t. cz. és a belmissió. A papi nyugdíjintézet tervezete örömmel üdvözlötetett, habár a tagok hozzájárulási összege (28 frt) a nyújtandó ellátás ellenében (400 frt) sokalattott, tekintve azt, hogy a nyugdíjazás nem fog oly arányban igénybe vétetni, mint más világi pályákon. Tehát a számítás talán vérmesebb is lehetne. Az 1848: XX. t. cz. végrehajtása érdekében nagyobb agitáció kifejtése kívántatik, mert a kormány meg-

ijedve az egyházpolitikai törvényeknek politikai következményeitől, minden további — főképp a protestánsok javára szolgáló — reformoktól óvakodik; holott ugyanezen törvények vallási következményei a protestánsokat arra intik, hogy a hívek egyházi megterheletésén könnyíteni igyekezzenek. Végre a belmissió kérdése állandó tárgya lesz ezentúl a papi értekezleteknek. Ez alkalommal Kis István, sámsonházi lelkész értekezése olvastatott fel, mely az eszmecsere továbbfűzése végett kiadatott Valentinyi Samu dengelegi lelkésznek, hogy jövő alkalommal e tárgyban javaslatokat tegyen. Már most ajánlatik, mint leghathatósabb eszköz a vallásos érzelmek ápolására az elhanyagolt énekügynek lelkes felkarolása. — Az értekezlet befejeztével elnök tudtokra adta a testvéreknek, hogy a főesperes, Svehla János közös papi értekezlet czéljából július elején (később meghatározandó napon) mind a 46 nógrádi lelkészt szívesen látandja Uhorszán, honnan az érkezők elé kocsikat is fog küldeni a losonezi vasuti állomáshoz.

KÜLFÖLD.

Protestáns fejedelem. Sok példa fordul elő arra, hogy fejedelmi családok gyermekei föiáldozzák vallásukat a politikai érdeknek. Örömmel említünk most meg egy olyan protestáns fejedelmet, a ki nem áldozta fel hitét a trónért, sőt kész volt föiáldozni a trónt hitéért. — A francziák elfoglalták Madagaskárt, s velök bevonultak a jezsuiták is s az angol evang. missiók által pogányságból megtérített lakosokat a r. kath. egyházba édesgették, erőltették. III. Ranavalona királynőt különösen szerették volna megnyerni. Nagy diadal lett volna ez a jezsuitáknak! Czet püspök folytonosan unszolta a buzgó ev. királynőt, majd „nővérek“ igyekeztek rá hatni. Elmondták neki: mennyire megkedveltetné magát Franciaországgal, mennyire biztosítaná trónját, ha koronkint misét hallgatna. A királynő protestanst nevezett ki udvari lelkészszé. A jezsuiták ármányai miatt ekkor el kellett mennie fővárosából száműzetésbe. Koronát áldozott a hitért, koronát érdemel az áldozatért!

IRODALOM.

Schul- u. Kirchenbote. Az erdélyi szászok megállapították a lelkesi javadalmaszt, a miről minap irtunk, rendezték a nyugdíj ügyét is. Az özvegyek dija fölmehet 580 frtra. A ki 40 évig, mint lelkész, vagy 35 évig, mint középiskolai tanár szolgált, vagy 15 évét betöltötte, nyugalomba léphet,

viszont hivatalból nyugdíjazható. 1898-tól kezdve az olyan egyházközség, melyben a lelkészi állomás fizetése az 1000 frtot nem haladja túl, 10 frtot, a többiek a fizetés 1° százalékát fizetik évenként. A középiskolák tanulói évenként 3 frtot fizetnek a nyugdíjintézetre.

Prot. egyházi és iskolai lap. A kitértekkel szemben tanúsítandó eljárásról így nyilatkozik: „Hogy a közösségből elszakadásuk némi következményeit érezzék is, hozzá járulnék ahhoz, hogy gyermekeiket meg ne kereszteljük, hanem a keresztséget a gyermekek át- vagy a szülők visszatérése idejére helyezzük kilátásba nekik . . . Hadd járjanak iskoláinkba, de fizessenek megfelelő díjt, melyet meghatározni a presbyterium van hivatva Helyeslem a harangozás megtagadását, mely külső tisztelet a megmaradt hívőket illeti s a melynek feltétlen megtagadása a hívek önérzetére ép oly emelő, mint a milyen leverő a szerencsétlenre, ki nem szívesen nyugszik bele abba gondolatba, hogy a teheremeléssel együtt jogai is megszűnjenek . . . A papi funkciót (imát, oratóiöt vagy sirbeszédet) megengedhetőnek tartanám, mint a mely egy buzgó és bátor igehirdető előtt nagyszerű lelkipásztori alkalom gyanánt kínálkoznék. Az úri szent vacsorában való részesedéstől egyszerűen és feltétlenül el kell tiltani.“

Protestáns Közlöny. „A lelkészek fizetésének az állam által való rendezése, felemelése tervbe van véve, ezt az idei conventen nem kisebb ember, mint Tisza Kálmán is hangsúlyozta. De az ígérgetésekkel már untig vagyunk, ne adja Isten, de még ezzel is úgy járunk, mint a stóla megváltásával. Amit kaptunk: „nesze semmi, fogd meg jól.“ „Vakulj magyar“ ez is, és annál szomorítóbb, mert saját véreink, hitfeleink bolonditanak minket, küzdelmeink, szolgálataink jutalmát ígérgetik, melyet nem kérünk, de követelnünk kellene, történeti multunk, soha el nem évülhető érdemeink, törvényadta jogunk van erre. És mi mit csinálunk? Várjuk a sült galambot, hogy a szánkba repüljön. Meglapulunk, s egybetett kezekkel nézzük, miként fagy az erősek gárdája, miként bomlik a nyáj, kész martalékaul a pápistáknak, anabaptistáknak és nazarénusoknak, a helyett, hogy zörgetnének, egyházmegyei, kerületi, konventi gyűléseinken követelnénk.“

ÜZENETEK.

„Szabad sajtó.“ Egy egész cikket átvenni lapunkból, meg nem nevezni világosan a lapot, mely a cikket előbb közölte, esetleg megkárosítani a jótékony célt, melynek javára a cikk könyvalakban is meg fog jelenni, a mint az előre is jelezve volt; kihasználni a készségemet, ki természetesen nem mások lapja érdekessé tételére óhajtók áldozni, hanem a saját lapom és saját közönségem érdekében: — „nem füzünk hozzá semmi commentárt, hanem olvasó közönségünkre bizzuk ennek megítélését.“ — **Sz. M.** Köszönöm. Szarvason meglátogatlak.

RENDELETEK.

Az 1895. évi október hó 1-ig közhitelességgel vezetett felekezeti anyakönyveket illetőleg szükséges kiigazítási eljárás hivatalból is megindítandó.

Ugyanezen anyakönyvekben a törvényes vagy törvénytelen gyanánt bejegyzett származási minőség adminisztratív úton is kiigazítható.

(A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minister 1897. évi 28.902. sz. a. kelt rendelete N. N. vármegye közönségéhez.)

A H. M. származási minőségének anyakönyvi kiigazítása tárgyában m. évi december hó 16-án 22.553. sz. a. kelt s a m. kir. belügyminister úrhoz intézett s onnan illetékes intézkedés végett hozzám érkezett alispáni felterjesztéssel benyújtott iratokat megfelelő további eljárás végett a következők kíséretében küldöm le a vármegye közönségének. Első sorban a felterjesztés végsoraiban felvett kérdésre nézve megjegyzem, hogy a mennyiben az 1895. évi október hó 1-ig közhitelességgel vezetett felekezeti anyakönyvek, mint közokiratok, a törvények oltalma, a kormányhatóság főfelügyelete alatt állanak, következésképen szükséges, hogy a kellő felügyelet gyakoroltassék is abban a tekintetben, miszerint az ily anyakönyvek a valódi tényállást, illetve a jogvédelem által létesített helyzetet tüntessék fel.

A mennyiben tehát valamely anyakönyvi bejegyzés a tényállásnak meg nem felel, az illető anyakönyvi tétel kiigazítása iránt a szükséges eljárás hivatalból is fogatosítható, illetve fogatosítandó.

A kérdés alatt álló specialis esetben két tanú eskü alatt oda nyilatkozott, hogy a K. J. és H. J. szülőkötől E-ön 1878. augusztus 24-én született s az ottani ev. ref. szülöttek anyakönyvében IV. köt. 2. lap 18. folyó sz. a törvényes származású gyanánt anyakönyvelt „M.“ nevű leánygyermek vadházasságból született törvénytelen származású.

A m. kir. igazságügyi minister úrral újabban történt megállapodásomhoz képest a hibásan törvényes gyanánt bejegyzett származás közigazgatási úton is ép úgy kiigazítható törvénytelenre, ha bebizonyul, hogy az illető anyakönyvi bejegyzést a bejegyzés idejében fennállott tényállásnak megfelelően a bejegyzésre vonatkozó szabályok értelmében ily módon kellett volna eszközölni, — vagyis, ha bebizonyul, hogy a gyermeket már eredetileg törvénytelennek kellett volna beírni, valamint hogy az eddigi gyakorlat szerint is kiigazítható a törvénytelen gyanánt bejegyzett származás törvényesre akkor, ha beigazoltatik, miszerint a gyermek a szülők között törvényesen megkötött házasság tartama alatt, vagy a házasság megszűnésétől számított tíz hónapon belül született. A közigazgatásilag fogatosított vizsgálat alapján általam elrendelt ilyennemű kiigazítás azonban nem gátolja a gyermek törvényességének vagy törvénytelenységének kérdésében a rendes per megindítását.

E szerint tehát a tényállásnak meg nem felelő törvényes származás kiigazítását a vizsgálat eredményéhez képest a jelen esetben administratív úton is el fogom rendelhetni.

Utasítom ennél fogva a vármegye közönségét, hogy előbb az ügy érdemében eskü alatt hallgattassa ki a kérdéses gyermek szülőit, s ezeken kívül még az eddig ki nem hallgatott másik kereszt-szülőt B. J.-t is.

Az illetékes lelkész közbejöttével megállapítandó: vajjon a szülők tényleg nem léptek-e egymással törvényes házasságra, illetve törvényes házassági viszonyban nem voltak-e más személyekkel?

Miután pedig az anya s netán még született többi gyermekeinek születési anyakönyvi kivonatait beszerezte, az összes iratokat határozathozatal végett hozzám terjeszse fel.

Pályázat tanári állásokra.

Az államilag segélyezett rimaszombati egy. prof. főgymnasiumban a következő rendes tanári állásokra pályázat hirdettetik:

1. Magyar, latin (esetleg latin, görög.)
2. Német, latin (esetleg német, magyar.)
3. Természetráajz, földrajz.

Ez állások közül szerződés szerint a két elsőt a nm. vallás és közoktatásügyi miniszter tölti be. — Megjegyezzük, hogy a jelölt szakok mellett a megválasztott, vagy kinevezett tanár köteles más rokon tárgyakat is tanítani. Heti óra szám 20–21.

A rendes tanár fizetése 1200 frt törzsfizetés, 200 frt lakbér s 50 frt ötödéves pótlék, mely 300 frtnál feljebb nem emelkedhetik. A törzsfizetés azonban 1400 és 1600 frtra, a lakbér pedig 250 frtra emelkedik. A három fizetési osztály 1200, 1400 és 1600 frt, törzsfizetéssel már részben életbe van lépve. Ha pedig az állások bármelyike helyettes tanárral töltetik be, ennek javadalmazása 800 frt fizetés és 100 frt lakbér. — A fizetéseket havi előleges részletekben az iskola pénztára szolgáltatja ki.

Pályázhatnak oly ágost. hitv. evang. tanárok és tanárjelöltek, kik az említett tanszakokra képesítve vannak, vagy azok valamelyikéből akarnak képesítő oklevelet szerezni. — A szükséges okmányokkal felszerelt kérvények a gymnasium igazgatóságához f. év július hó 1-ső napjáig beadandók. — A megválasztott, vagy kinevezett rendes tanár az országos nyugdíjintézetnek rendes és kötelezett tagja, s hivatalát f. év szept. hó 1-ső napján tartozik elfoglalni.

Rimaszombat, 1897. máj. 14.

BORNEMISZA SÁRKÁNY IMRE BODOR ISTVÁN
elnök. jegyző. igazgató.

Pályázat.

A tiszai egyházkerület eperjesi tanítóképezdéjénél folyó évi szeptember hó elsejével egy természettudományi (természetráajz, természettan, számtan, mértan) tanszék lesz betöltendő.

A rendes tanár évi fizetése 1200 frt.

A kötelezett heti órák száma 24.

Ezen tanszékre pályázók sziveskedjenek pályázati kérvényöket, a melyben tankepesítésök, tanulmányuk rendje, eddigi szolgálatuk, a katonai szolgálatnak való megfelelés okmányokkal bizonyítandó, legkésőbb f. évi június hó10-ig a képezde igazgatóságához beküldeni.

Azon pályázók, a kik zenét (orgona, zongora, hegedü, ének) vagy tornát is képesek tanítani, előnyben fognak részesülni.

A tanszékre csak ágostai evangélikus tanárok pályázhatnak.

Eperjes, 1897. május. 5-én.

Dr. SCHMIDT GYULA,
kolleg. felügyelő.

PERÉNYI VILMOS,
23 2—2 igazgató.

RÁTH MÓR BUDAPEST

HAAS-PALOTA

a központi és vidéki könyvtárak legnagyobb részének állandó szállítója

figyelmezteti a nyilvános-, nép-, önképző-, iskolai-, ifjúsági könyvtárakat, Casinókat, Olvasó és közművelődési egyleteket stb., hogy általa **minden bárki által és bárhol hirdetett mű,** — az antiquariások catalogusaiban levők is — **új példányokban a legjutányosabban, lehetőleg leszállított áron is, a leglelkiismeretesebb kiszolgáltatás** biztosítása mellett, beszerezhetők.

Jutalomkönyvekül approbált jutányos és alkalmas művek jegyzékével készséggel szolgálunk.
26. 1—1

Pályázat

ág. hitv. evang. külföldi egyetemre menő többrendbeli hittanulónak és tanárjelöltnek való ösztöndíjra.

A Glosius Sámuel és Dániel-féle alapítványt a pesti ág. hitv. ev. egyháznál kezelő bizottság ezennel közhírré teszi, hogy a föntirt alapítványból külhoni egyetemeken tanuló ág. hitv. ev. lelkészi, vagy pedig gimnáziumi tanári pályára készülő ifjak számára többrendbeli, egyenkint 210 német birodalmi márkából álló ösztöndíj fog a jövő 1897—98. tanévre kiosztatni.

Ezen ösztöndíjak egymásutáni két éven át élvezhetők.

Az elnyerhetés feltételei!

1. Ha hittani jelölt a folyamodó, akkor már is két évi folyamot jól végzett legyen valamely magyarhoni protestáns teológiai intézetben.

2. Ha tanári pályára készül a folyamodó, akkor az érettségi bizonyítvány kelte után már két évig honi vagy külföldi magasabb intézetben a maga választott szakában jó sikerrel tanult legyen.

3. Azonkívül mindenik folyamodó a választott pálya különbsége nélkül legyen:

a) magyarországi születésű és ágostai hitvallású;

b) a magyar nyelvet tudományosan ismerje, helyesen írja és beszélje, mely körülmény hiteles külön bizonyítvány által igazolandó be;

c) legyen feddhetlen erkölcsi jellemű és jeles szorgalmú.

Ennélfogva felhivatnak ezennel külhoni egyetemeken levő mindazon lelkész- vagy tanárjelöltek, kik már egy év óta a Glosius Sámuel és Dániel-féle ösztöndíjak élvezetében vannak, hogy ha még további egy évre külegyetemen maradni és az ösztöndíjakat élvezni óhajtásuk: azt az előttük tudva levő feltételek teljesítése mellett 1897. szeptember 30-ig aláírott bizottsági jegyzőnél kérvényileg jelentsék be.

Felhivatnak továbbá mindazon külegyetemen tanuló vagy oda még csak ezután kimeneni szándékozó lelkész- és tanárjelöltek, kik a fentebb részletezett minőségi feltételeknek meg bírván felelni, ilyen ösztöndíjat a jövő 1897—98. tanévben élvezni óhajtanak, hogy a fent megírt kelleknek kétségtelen beigazolására akár eredetiben, akár hitelesített másolatban melléklendő tanodái — ha van candidaticumi — vagy egyetemi és egyéb bizonyítványokkal ellátott, az alább kikötött tanítási kötelezettséget is tartalmazó sajátkezűen írt és aláírt, lakhelyükkel és az utolsó posta-állomással jegyzett kérvényeiket f. 1897. évi szeptember 30-ig való záridő előtt (melynél később beérkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek) bérmentve és lepecsételve aláírott bizottsági jegyzőhöz (Budapest, V., Bálvány-utca 8. szám) küldjék be.

A megszavazott ösztöndíjat a díjnyertes hit- és tanárjelöltek felerészben a külföldi egyetemen történt beiratásuk igazolása után a tanév elején, második felerészét pedig tanév második fele kezdetén, miután bizonyítványaikat az illető egyetemen sikerrel töltött első félévről és egyzersmind a második félévre lett beiratásuk felől is (Frequentations-Zeugniss und Anmeldebogen) a kifizetés alá kerülő összegekről szóló sajátkezű nyugtájukkal együtt előlegesen beküldötték, fogják posta útján bérmentesen megkapni, mi végre szükséges, hogy egyetemi lakásukat a nyugta beküldésekor pontosan megírják.

A ki ezen hit- és tanárjelölti ösztöndíjat már egy évig húzta, a rákövetkező évben is annak élvezetében csak úgy maradhat meg, ha reá újabban is érdemesnek tapasztaltatott, ha továbbá már az első évben a filozófiát, beleértve a filológiát és kivált erkölcsstani filozófiát is szorgalommal tanulta, s a második évben is tanulja; végre ha magát előre arra kötelezte, hogy a külegyetemen töltött ösztöndíjas két esztendő után a hazába térve a pesti ág. ev. magyar-német egyházgyülekezet tanodájában, ha kívánatni fog, mérsékelt díj mellett egy évig segéd-tanári hivatalt viselend.

25. 3—1

Dr. ZSIGMONDY JENŐ, jegyző.

Dr. KRÁLIK LAJOS, elnök.